

MITJA PRELOVŠEK & NATAŠA RAVBAR

Značilnosti poselitve Udin
boršta in njegova funkcija

Udin boršt

Urednik ANDREJ KRANJC

UNIVERSITÀ DI PADOVA, DIPARTIMENTO DI GEOGRAFIA
UNIVERSITÉ DE NICE SOPHIA ANTIPOLIS, DÉPARTEMENT DE GÉOGRAPHIE

ZNAČILNOSTI POSELITVE UDIN BORŠTA IN NJEGOVA FUNKCIJA

MITJA PRELOVŠEK & NATAŠA RAVBAR

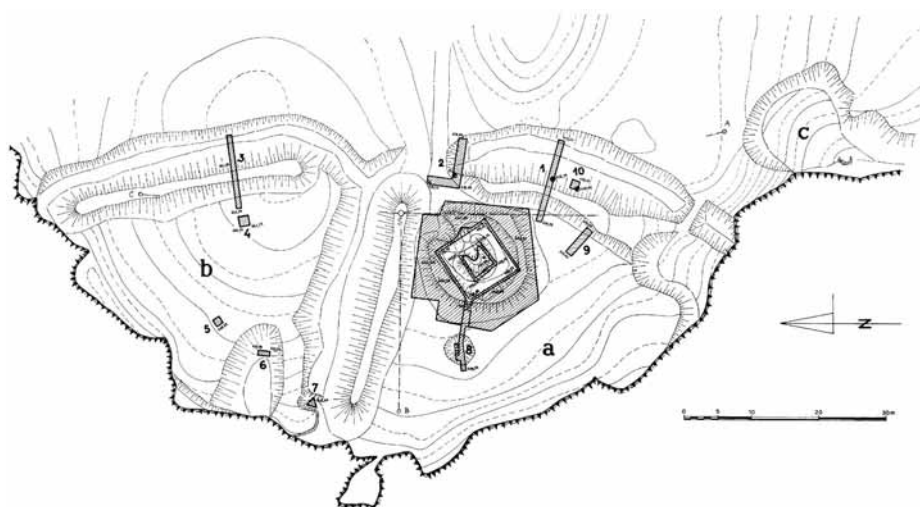
Že površen pogled na topografsko karto nam pove, da je zakrasela terasa Udin boršta praktično neposeljena. Površje večinoma prekriva gozd, naselja pa ležijo na njegovem obrobju. Pri tem se gotovo vprašamo, kakšen je vzrok za takšen vzorec poselitve. Ali je bila podobna razporeditev naselij tudi v preteklosti? Zanima nas tudi, kakšna je bila pretekla in kakšna je današnja funkcija Udin boršta z vidika poselitve. Odgovore na ta vprašanja in razumevanje današnjega poselitvenega vzorca bomo našli le v celoviti obravnavi širšega poselitvenega pasu Udin boršta.

PRVOTNA POSELITEV

Prazgodovinski lovci so na območje Udin boršta gotovo zahajali že v starejši in srednji kameni dobi. Fizičnih dokazov za te trditve sicer nimamo, saj iz tega obdobja najdb v okolici Udin boršta ni (TURK, 1999, 28). Na podlagi najdb iz okolice pa lahko upravičeno domnevamo, da so ljudje v kameni dobi v to okolje prav gotovo že obiskovali. Najdišča iz tega časa so večinoma omejena na jame Pivške kotline ter vzhodnega predalpskega

sveta. Najstarejše najdbe v okolici Udin boršta so znane iz okolice Golnika (SPLETNI GIS ... , 2005), ki ga arheologi postavljajo v čas prehoda mlajše kamene dobe v bakreno dobo (VELUŠČEK, 1999, 62). Iz obdobja mlajše kamene dobe je bilo na gradišču nad Pivko pri Naklem odkrita kremenova puščica (VALIČ, 1970, 187).

V bronasti dobi je na sotočju Save in Tržiške Bistrice stala prazgodovinska naselbina, ki s svojim imenom Gradišče s koto 471 m še sedaj opozarja na nekdanje utrjeno naselje. Tip poselitve v obliki naselja na hribu obdanega z obrambnimi nasipi je za slovensko ozemlje značilen zlasti za železno dobo. Takrat tudi v Udin borštu in njegovi ožji okolici sledimo dokaj gosto poselitev. V literaturi se pogosto omenjajo: Arhovo gradišče na hribu nad Dupljami (KULTURNO TURISTIČNO ... , 2001; SPLETNI GIS ... , 2005), Klemenčevo oziroma Klemenčkovo gradišče v bližini Letenic (ŠTER, 242; SPLETNI GIS ... , 2005), Gradišče pri Seničnem (SPLETNI GIS ... , 2005), najdišče pri Golniku (SPLETNI GIS ... , 2005) ter gradišče Štucel nad Polico pri Naklu (ŠTER, 1992, 8). Slednje je bilo močnejše utrjeno še v poznejšem, poznoantičnem času.

Slika 68: Tloris gradišča nad Pivko pri Naklu (VALIČ, 1968).

The groundplan of an ancient fort above Pivka near Naklo (VALIČ, 1968).

Gradišča so bila na slovenskem ozemlju za tisti čas tipična oblika naselja, ki so bila obdana z enim ali več obrambnimi nasipi ter jarki. Običajno so stala na vzpetinah, s katerih so imeli takratni prebivalci dober razgled na okolico, hkrati pa jim je težje dostopen položaj nudil dobro podlago za obrambo. Ker so se v železni dobi ljudje večinoma preživljali s kmetijstvom, so imela gradišča običajno tudi dovolj veliko kmetijsko zaledje. Na podlagi tega lahko sklepamo, da je bil v železni dobi gozd Udin boršta za potrebe poljedelstva in živinoreje izkrčen vsaj v bližini naselbine. Zaradi slabše prsti na zakraseli terasi Udin boršta so bili tam verjetno pašniki za potrebe živinoreje, na spodaj ležeči ravnini okoli Dupelj pa so bile naravne razmere zelo dobre za poljedelstvo. V času železne dobe so poznali že skorajda vse glavne vrste žit (ječmen, oves, proso, rž), izmed domačih živali pa so v sušnejši Primorski gojili ovce, na Dolenjskem in v Posočju pa je bila v ospredju govedoreja (DULAR & BOŽIČ, 1999, 123 in 125). Ljudje so živeli v preprostih štirioglatih hišah, ki so bile najverjetneje krite s slamo. Dejavnosti, s katerimi so se ukvarjali, so bile kmetijstvo, obrt in trgovina, v manjši meri pa tudi lov.

Prebivalce železne dobe so okoli 3. stol. pr. n. št. zamenjali s severa in vzhoda prodirajoči Kelti, ki so se verjetno pomešali z avtohtonim prebivalstvom ter v prihodnjih stoletjih živeli skupaj. Njihove ostanke v okolici Udin boršta poznamo iz območja Kranja in Predvora (DULAR & BOŽIČ 1999, 154). Pripadali so t.i. mokronoški skupnosti (imenovana po Mokronogu v Mirnski dolini), ki je poseljevala posavsko in podravsko Slovenijo. Antični pisni viri omenjajo, da so bili to Tavriski.

Pomembno prelomnico z vidika poselitve je pomenil prihod Rimljanov sredi 1. stol. pr. n. št. Rimljani so si v tem obdobju podjarmili Tavriske, s tem pa se je poselitev premaknila iz višinskih utrd na ravnine. Gradišča so v nekaj desetletjih popolnoma opustela, ljudje pa so se premaknili v mesta in manjše kraje ob glavnih cestah. Takšen poselitveni vzorec je prisoten tudi danes. Med pomembnejše odkritje iz prehoda 1. stol. v 2. stol. n. št. spada rimsko grobišče pri naselju Bobovek (VALIČ, 1970, 186).

Ena izmed glavnih cest je tekla od Emone skozi Carnium (Kranja) in nato severno mimo vasi na zahodnem robu konglomeratne terase Udin boršta

preko Karavank proti Celovcu (KULTURNO TURISTIČNO ... , 2001; TENČIČ, 2003, 6). Cesta je verjetno šla skozi sedanja naselja Strahinj in Duplje.

Dobro kontinuiteto poselitve sledimo na območju mesta Kranj in v okolici Golnika, za ostala naselja pa so dokazi precej redkejši. Golnik je bil poseljen v bakreni, starejši železni dobi (Malijevo gradišče) in pozneje tudi v rimski dobi. Na območju Golnika je najdeno grobišče iz zgodnjerske dobe (SPLETNI GIS ... , 2005). Iz tega časa je tudi grobišče pri Bobovku ter posamezne najdbe v Žiganji vasi (SPLETNI GIS ... , 2005). V Kranju in bližnji okolici je poselitev dokazana v mlajši bronasti dobi, starejši in mlajši železni dobi, rimski dobi, zgodnjem in visokem srednjem veku ter v vseh poznejših obdobjih do danes (SPLETNI GIS ... , 2005). Ta kontinuiteta kaže, da je bilo verjetno tudi okoliško ozemlje Udin boršta bolj ali manj poseljeno vse od železne dobe, posamezne naselbine in kulture pa so doživljale vzpone in padce.

V 7. in 8. stol. so se ob prihodu Slovanov slednji pomešali s staroselci. Da je bila poselitev Gorenjske v času 8. do 11. stol. v primerjavi z ostalo Slovenijo razmeroma gosta, govorijo najdišča naselij in grobišč (PLETERSKI, 1999, 375). Grob iz staroslovanske dobe je bil najden tudi pri Spodnjih Dupljah (VALIČ, 1970, 189). Kljub vsemu pa iz tega obdobja ne poznamo kakšne vasi v ožji okolici Udin boršta. Slednje so se v pravilni obliki in v nekem redu na Gorenjskem začele pojavljati šele v 12. in 13. stol. (FISTER, 1970, 268). Številna so se s širjenjem razvila iz samotnih kmetij (PLETERSKI, 1999, 379). Ljudje so vasi postavljali na kmetijsko manj ugodnem zemljiščih poleg obdelovalnih zemljišč, kjer so v preteklosti že stala posamezna bivališča ali samotne kmetije. Z nadaljnjim priseljevanjem so se samotne kmetije razširile v zaselke, ti pa v vasi gručastega ali obcestnega tipa.

Da so se naselja širila postopoma iz Kranja proti severu ter od Tržiške Bistrice proti vzhodu omenja JURHAR (1971, 182). V zgodnjem srednjem veku naj bi ozemlje severno od Kranja prekrival gozd, ki so ga v fazi nastajanja fevdalnih posestev začeli krčiti. S povečevanjem števila prebivalcev so rasla tudi naselja okoli Udin boršta. Na podlagi primerjave lokacije naselij iz 18. stol. in današnjim poselitvenim vzorcem lahko ugotovimo, da se je oblika poselitve ohranila do danes.

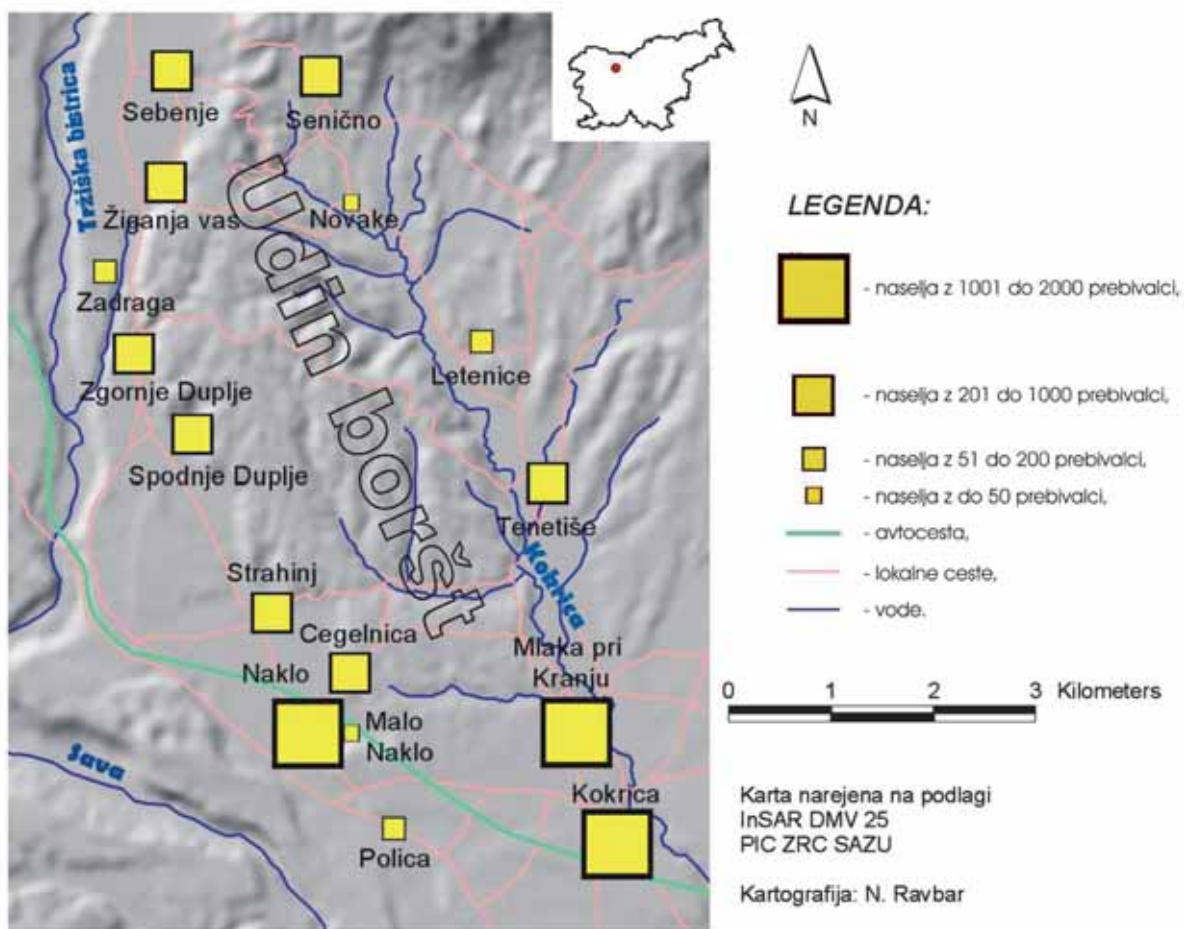
PODOBA DANAŠNJIH NASELIJ

Značilnost današnje poselitve je, da na konglomeratni terasi Udin boršta ne zasledimo nobenih naselij. Na njenem robu se nahaja 16 naselij: Cegelnica, Kokrica, Letenice, Malo Naklo, Mlaka pri Kranju, Naklo, Novake, Polica, Sebenje, Senično, Spodnje Duplje, Strahinj, Tenetiše, Zadruga, Zgornje Duplje in Žiganja vas. Razdeljena so med tri občine: Naklo, Kranj in Trzič.

Naselja so postavljena na skrbno preiščenih mestih. Nastala so na stiku gozdnatega gričevja z zakraselimi konglomeratnimi terasami med Tržiško Bistrico in povirjem Kokrice. Poselitev se je skoncentrirala na jezah teras ali ob njihovem vnožju, na obrobju rodovitne ravnine in v bližini vodnih virov. Ležijo na nadmorskih višinah med 400 in 520 m.

Pomembno vlogo pri nastanku naselij je igrala tudi izjemna prometna vloga. Na južnem delu obravnavanega območja sta v preteklosti potekali jantarska pot in rimska cesta, saj območje leži na križišču obalpske prometne poti s potjo iz zahodne v jugovzhodno Evropo (PERKO & OROŽEN ADAMIČ, 1998). Med Žiganjo vasjo in naseljem Novake je potekala tržiška železnica (GANTAR, 151), ki je bila zgrajena leta 1908 (VRIŠER, 1981 po MOHORIČ, 1968) in v 70. letih 20. stol. opuščena. Pomembna prometna lega je razvidna tudi iz sedanje prometne infrastrukture. Prek južnega roba Udin boršta potekajo avtocesta Ljubljana – Jesenice s povprečno 28.000 vozili dnevno (PROMET 2001, 2002) ter magistralna cesta proti Jesenicam in Trziču, te pa vodijo do mejnih prehodov z Avstrijo in Italijo.

Naselja okoli Udin boršta so nastala na stiku različnih naravnih enot, tako da so si z

Slika 69: Razporeditev naselij ob Udin borštu.
Distribution of villages near Udin Boršt.

Slika 70: Naselja so nastala ob robu Udin boršta, tako je bila boljše obdelovalna zemlja na rodovitni ravnini ohranjena. V ospredju je Žiganja vas (foto: N. Ravbar).

The villages rise at the border of Udin Boršt thus preserving a better cultivable land on a fertile plain. In the first plan is Žiganja vas (photo by N. Ravbar).

izkoriščanjem naravnih danosti lastniki posesti lahko omogočili preživljanje. Prevladujejo gručasta in obcestna naselja z značilno delitvijo zemljišča na sklenjene proge (ILEŠIČ, 1950). Ponekod pa so se nekdanja vaška naselja združila v sklenjeno pozidano območje (Spodnje in Zgornje Duplje, Zadruga). Zaradi bližine centralnih naselij kot sta Naklo in Kokrica je večino naselij ob Udin borštu zajela močna suburbanizacija, ki jih je deloma spremenila v spalna naselja in predstavljajo del kranjske mestne regije (Cegelnica, Mlaka, Kokrica).

Med pomembnejša naselja v ožji okolici Udin boršta spadajo Naklo, Kokrica in Duplje. Največje je Naklo, ki je hkrati tudi krajevno in občinsko središče. Nekoč je imelo močno razvito obrt (pletilstvo, čevljarstvo, sadjarstvo) in bilo pomembna postojanka furmanov. Še danes je delujoča nekdanj furmanom zelo priznana gostilna Marinšek. Z razvojem industrializacije se je velik del prebivalstva zaposlil v Kranju in Naklo se je začelo spreminjati v delavsko naselje, kjer je tudi poslovno, skladiščno, proizvodno središče podjetij Merkur, Mercator – Živila, asfaltna baza in drugih.

Kokrica je večje urbanizirano in hitro rastoče gručasto naselje z razvito obrtjo. V njeni bližini se križajo ceste proti Golniku, Naklem, Predddvoru in Predoseljiam.

Vas Duplje se omenja v pisnih virih že leta 1246, ko naj bi solnograški nadškof Henrika iz

Slika 71: Zaradi gospodarske navezanosti kraja na Kranj, Naklo že postaja del širšega mestnega območja. Na fotografiji je poslovno središče podjetja Merkur (foto: N. Ravbar).

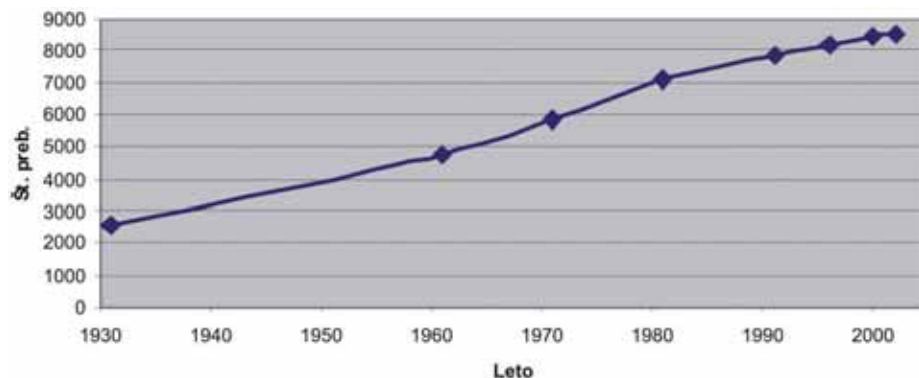
Due to economic attachment of Naklo to Kranj it is already becoming a part of a wider town area. Picture shows a business centre of the Merkur enterprise (photo by N. Ravbar).

Greifenfelsa zaradi nekega požiga izobčil iz cerkve. Izobčenja pa naj bi bil razrešen, če bi menihom v Vetrinjah podaril neka zemljišča, med njimi tudi kmetijo v Dupljah (KULTURNO TURISTIČNO ... , 2001). Od konca 19. stol. do 2. svetovne vojne so bile Duplje znane po čevljarstvu. V tem času je v naselju z 750 do 800 prebivalci delovalo kar 120 čevljarjev (KULTURNO TURISTIČNO ... , 2001). Danes je v Dupljah razvitih več različnih dejavnosti. Ob mlinu je turistična kmetija z široko ponudbo aktivnosti. Druge prireditve v Dupljah so: Dupljski ohcet, organizacija slikarskih kolonij (EX-TEMPORE), "Finfranje" (rokovnjaška veselica) in podobne.

PREBIVALSTVO

Leta 1931 je v omenjenih naseljih ob Udin borštu živelo 2.544 prebivalcev. Njihovo število je do 2. svetovne vojne razmeroma enakomerno naraščalo. Rast števila prebivalcev med letoma 1931 in 1961 je znašala 85,5% oziroma za 2,08% na leto (STATISTIČNI URAD RS, 2002).

Med letoma 1961 in 2002 se je število prebivalcev s 4.720 povečalo na 8.494 prebivalcev, torej za 80% ali povprečno za 1,44% na leto. To je bilo obdobje sodobnega razvoja prebivalstva Slovenije z zmanjševanjem rodnosti in naravnega prirastka, s stagnacijo umrljivosti, s staranjem, počasno rastjo ter izrazitim zgoščanjem v večjih mestih v

Slika 72: Gibanje števila prebivalstva med leti 1931 in 2002 (STATISTIČNI URAD RS, 2002).

Fall and increase in population between 1931 and 2002 (STAT. URAD RS, 2002).

dolinah in depopulacijo v gorskem in hribovitem svetu. Do leta 1991 je prebivalstvo naraščalo za 66,23% oziroma za 1,71% na leto, med popisoma 1991 in 2002 pa le še za 7,2% na leto (PRIROČNI KRAJEVNI LEKSIKON SLOVENIJE, 1996; STATISTIČNI URAD RS, 2002).

V zadnjih štirih desetletjih se je število prebivalcev najbolj povečalo v Tenetišah, Seničnem, Strahinju, Zgornjih Dupljah in v Žiganji vasi, za več kot 50%. Prebivalstvo se je podvojilo v Mlaki, Kokrici in Naklem, torej predvsem tam, kjer se je naselilo delavsko prebivalstvo. Glavna vzroka sta nastanek in razvoj tržiške (predilnica in tkalnica ter tovarna obutve) in kranjske (tovarna gumijevih izdelkov, elektronska, kemična, grafična, čevljarska, tekstilna in živilska) industrije. Industrijski delavci

imajo dobre prometne povezave s Kranjem in Trzičem in lahko tja dnevno odhajajo na delo.

Gostota poseljenosti na območju Udin boršta in njegove okolice znaša 256 prebivalcev na km², kar je precej višje od slovenskega povprečja (98 preb./km²). Ob popisu leta 2002 je v naseljih ob Udin borštu živelo 31% mladega, 56% zrelega in 13% starega prebivalstva. Razmerje med mladim in starim prebivalstvom je bilo 1,27, povprečna starost prebivalstva pa je znašala 38 let. Indeks staranja je zelo visok in znaša 78,1, zato se prebivalstvo ob Udin borštu uvršča med družbo s starim tipom prebivalstva (STATISTIČNI URAD RS, 2002). Glede na obstoječe stanje lahko v prihodnosti vseeno pričakujemo rast prebivalstva, predvsem na račun priseljevanja.

Sliki 73 in 74: Velik delež prebivalstva se preživlja s samostojnim podjetništvom (foto: N. Ravbar in M. Prelovšek).
A large number of inhabitants makes a living out of independent firms (photo by N. Ravbar in M. Prelovšek).

Naselja ob Udin borštu se nahajajo na območju slovenskega industrijskega polmeseca. Večina izmed 43% aktivnega prebivalstva je zaposlenih v Kranju, Naklem in v starejšem industrijskem središču Tržič. Po osamosvojitvi Slovenije, ko je zaradi splošnih gospodarskih razmer večina tekstilne in čevljarke industrije propadla, se je zaposlenost v sekundarnem sektorju zmanjšala. Na ta račun se je začela razvijati služnostna dejavnost v okviru domačega gospodarstva. V obravnavanih naseljih je bilo leta 1999 166 samostojnih obrtnikov, pri katerih je bilo zaposlenih še 235 delavcev. V podjetjih je bilo zaposlenih 2048 delavcev (STATISTIČNI URAD RS, 2002).

Več kot polovica prebivalstva je danes zaposlenega v storitvenih dejavnostih. Ugodne možnosti zaposlitve so kljub dobrim naravnim razmeram za kmetijstvo močno zmanjšale kmečko prebivalstvo (PERKO & OROŽEN ADAMIČ, 1998). Po podatkih popisa leta 2002 je bilo v naseljih ob Udin borštu le dva odstotka kmetov (STATISTIČNI URAD RS, 2002). Ti so v nasprotju s preteklim samooskrbnim kmetijstvom tržno usmerjeni (pridelava zelenjave in sadja).

Slika 75: Kmetje svoje pridelke tudi prodajajo (foto: N. Ravbar).

Farmers also sell their products (photo by N. Ravbar).

MIGRACIJE

V osemdesetih letih 20. stoletja je bilo obdobje stagnacije zaposlovanja v industriji in postopnega oživljanja drobnega gospodarstva na obrobju večjih in srednje velikih mest, zato se je prebivalstvo iz mestnih središč začelo preseljevati v širši ali ožji obmestni prostor, kamor sodijo tudi naselja ob Udin borštu. Mestna obrobja Kranja, Tržiča in Golnika so privlačna za bivanje, mesta pa omogočajo zaposlovanje in šolanje. Po podatkih popisa je bilo leta 2002 v obravnavanih naseljih 57 % prebivalcev priseljenih (STATISTIČNI URAD RS, 2002).

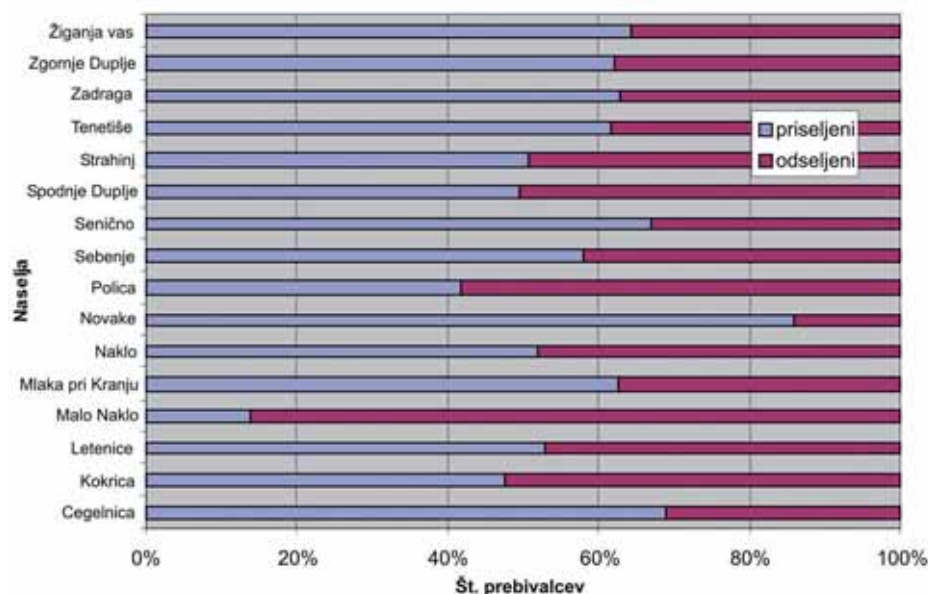
Migracije so povzročile predvsem zaposlitvene možnosti v gospodarsko in bivanjsko privlačnejšem okolju. Podatki iz popisov kažejo, da so se v naselja ob Udin borštu med letoma 1982 in 1998 prebivalci večinoma priseljevali, le v naseljih Kokrica, Malo Naklo, Polica in Spodnje Duplje je bilo odseljevanje močnejše od priseljevanja.

Ker je večina naselij okoli Kranja, Nakla in Tržiča, ki so naselja z močno industrijo in velikim številom delovnih mest, funkcioniralo kot spalna naselja, je obrobje Udin boršta območje najmočnejšega prepletanja dnevne migracije delovne sile. Skoraj 4500 ljudi, ki živijo v naseljih ob Udin borštu tako vsak dan migrira na delo ali v šolo v drug kraj. Razdalje do delovnih mest so na tem območju razmeroma kratke, vendar povprečni promet na lokalnih cestah šteje kar med 2.000 in 15.000 vozili dnevno (PROMET 2001, 2002).

FUNKCIJA UDIN BORŠTA

V preteklosti je bil Udin boršt večinoma le vir naravnih surovin, kot je les. Zaradi lova je bil v posesti vladarja in nudil zavetje rokovnjačem, ki so plenili po bližnjih prometnih poteh. Kraške jame so bila zavetišča domačinov, kamor so se zatekli pred Turki in Francozi. V Udin borštu so med NOB potekali partizanski boji z Nemci (KRAJEVNI LEKSIKON SLOVENIJE, 1968).

Čprav je Udin boršt že dolgo porasel z gozdom in se fizična raba tal skorajda ni spreminjala, se spreminjajo predvsem funkcije te zaplate gozda. Gozdarstvo postaja z razvojem družbe v čedalje večji meri dopolnilna dejavnost, gozd pa

Slika 76: Priseljevanje in odseljivanje v krajih ob Udin borštu med letoma 1982 in 1998 (STATISTIČNI URAD RS, 2002).

Immigration and emigration in the places around Udin Boršt between 1982 and 1998 (STAT. URAD RS, 2002).

pridobiva na pomenu pri drugih vrstah dejavnosti. TENČIČEVA (2003, 10) npr. ugotavlja, da gospodarjenje z gozdom pri sedanjih zasebnih lastnikih gozda čedalje bolj upada.

V preteklosti pretežno gozdarsko in lovsko funkcijo Udin boršta dopolnjujejo v sedanjosti tudi druge funkcije. Tenčičeva je v svojem diplomskem delu naštel kar 12 funkcij Udin boršta: lesnoproizvodna, funkcija pridobivanja drugih gozdnih dobrin, lovnogospodarska, hidrološka, klimatska, higiensko-zdravstvena, biotopska, funkcija varstva naravnih in kulturnih vrednot, rekreacijska, raziskovalna, estetska in poučna.

Danes ima Udin boršt predvsem rekreativno in sprehajalno funkcijo v širšem zelenem pasu Kranja, na kar dokazujejo orientacijski teki, nabiranje borovnic, kostanja in gob. Po Udin borštu in okolici potekata krajša in daljša pešpot. Na južnem robu je urejen Krajinski park, ki je hkrati zavarovano območje in spominski park.

Krajinski park Udin boršt obsega 1.725 hektarjev in je od leta 1985 zavarovan z občinskim odlokom občine Kranj. Poleg naravnih znamenitosti obsega park številne zgodovinske, umetnostne, etnološke in arheološke spomenike, označene s pojasnjevalnimi tablami. Za spominski park Udin boršt veljajo varstveni režimi, ki zagotavljajo ohranitev narave, lastnikom zemljišč pa omogoča gospodarjenje z gozdovi in kmetijskimi obdelovalnimi površinami. Prepovedano je

vnašanje neavtohtonih rastlin in živali, močno je omejena gradnja počitniških hišic in drugih komunalnih posegov ter povzročanje hrupa.

Na območju Udin boršta je še posebej zavarovan gozdni rezervat Kriva jelka, ki je bil ustanovljen za znanstveno raziskovanje s ciljem izboljšanja gospodarjenja v gospodarskih gozdovih (GGN GGE PREDDVOR, 2002-2011 po TENČIČ, 2003, 15; ZAVAROVANA OBMOČJA NARAVE, 2005).

Če prek območja Udin boršta potegnemo časovni presek od kamene dobe do danes, ugotovimo, da na konglomeratni terasi z izjemo nekaj gradišč iz železne dobe in obrambnih postojank iz antične

Slika 77: Rekreativne in sprehajalne poti so označene s smerokazi (foto: N. Ravbar).

Recreative and walking pathes are signposted (photo by N. Ravbar).

dobe ni stala nobena naselbina. Ljudje so očitno to območje od nekdanj razumeli kot neprimerne za stalno poselitev. Na vzdignjeno teraso jih je silila le nevarnost pred napadi drugih plemen.

Tudi danes na Udin borštu ne leži nobeno naselje. Vanj se s svojim vzhodnim robom zajeda le del Žiganje vasi. Kljub neposeljenosti pa je imela ta zaplata gozda velik vpliv na razvoj okoliških naselij. Gozd je bil vir za pridobivanje lesa, v njem so ljudje steljarili in nabirali užitne gozdne plodove. Kljub omejevanju so kmetje v njem tudi lovili divjad. Od njega so bili življenjsko odvisni.

Gospodarska funkcija Udin boršta se v sedanjosti čedalje bolj umika rekreacijski in sprostitveni. Sodobni družbi, ki temelji na psihično obremenjujočih delovnih mestih v storitvenih dejavnostih, predstavlja gozd Udin boršta bogat vir življenjske energije. Zelo pomemben je zlasti južni del Udin boršta, ki spada pod okrilje zelenega pasu Kranja. Zato niti ne preseneča beg prebivalstva s Kranja v naselja na robu Udin boršta. Zelo pomembna funkcija se kaže tudi pri

varovanju naravne in kulturne dediščine. Ne nazadnje predstavlja Udin boršt eno izmed zadnjih sklenjenih zaplat nižinskega gozda Gorenjske. In takega moramo tudi ohraniti!

Slovarček:

Suburbanizacija oz. urbanizacija podeželja je proces širjenja mesta na podeželsko obrobje in uveljavljanje mestnega načina življenja.

Industrializacija je uvajanje industrijske proizvodnje namesto obrtne. V Sloveniji se je ta proces intenzivno uveljavil po 2. svetovni vojni.

Indeks staranja je razmerje med prebivalci starimi pod 14 let in prebivalci starimi nad 65 let. Indeks staranja nam pove, kakšna je starostna struktura prebivalstva.

Za **mlado prebivalstvo** štejemo prebivalce stare do 15 let, za **zrelo prebivalstvo** stare med 15 in 65 let in za **staro prebivalstvo** nad 65 let.

Prebivalstvena **migracija** je proces preseljevanja ljudi. Glede na časovno opredelitev poznamo stalne in začasne migracije. Če je odseljevanje večje od priseljevanja, govorimo o depopulaciji.